

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **xvečer**, izimai nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstrijsko-agerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuge dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne pett-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvo naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo na zadnje četrletje, stare gospode naročnike pa, katerim poteče koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za četr leta	3 gld. 30 kr.
„ jeden mesec	1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec,	
30 kr. za četr leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četr leta	4 gld. — kr.
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravištvo „Slov. Naroda“.

Poljske slovesnosti.

Naša mladina na srednjih šolah in po vseučiliščih po dokončanem šolskem letu, po trudpolnem učenju in po teških bitkah za svoj materialen obstanek rada poprime popotno palico, si obesi torbico čez ramo, da si ogleda svojo divno domovino. Z vzvišenega hriba v prelepih Slovenskih goricah si ogleduje ljubko se razprostirajoče zelene holmce in rodovitne doline, z visokih gor na Gorenjskem občuje veličastno naravo planinskega sveta, na jugu naše domovine pretresajo podzemeljski čudeži nežno dušo; v svetem navdušenji za krasno očetnjava jej priseza mladeneč večno zvestobo; doma ga zavzema krasna narava.

Podaj se, dragi, če ti je možno, mej zvezne brate, mej Poljake, in običi njih svetišča, glavna mesta. Stopi na primer v Krakovem na „Wawel“, ali v Lvovu na „Wysoki zamek“, ali v drugo staro

poljsko mesto; cerkve in gradi ti pričujejo o poljskej — slovanski zgodovini: srce ti hitreje bije polno blagih osrečjujočih čutov. Lepa narava in slava zgodovina te vzpodbuja, da še jedenkrat neginljivo zvestobo svojemu narodu prisezaš!

Kdo se bo tedaj čudil, če je Poljska navdušena, ko praznuje te dni tako velepomembne praznike, da se radostno spominja preteklosti, sedanosti in prihodnosti.

Preteklosti se spominja, ko slavi svojega Sobieskega. Če more kak narod odločilno sodelovati pri činu, ki je važen za veliko mesto, za veliko državo, da, za krščanstvo in omiku vse Evrope, potem se razume navdušenost, katera navdaja potomce junashkih boriteljev leta 1683. Ne bom na široko popisoval vseh teh svečanostij, ker bi prostora zmanjkal; omenjam le toliko, da je nad 60.000 ljudij prišlo v Krakovo iz avstrijske, pruske in ruske Poljske, da so Poljaki iz Berolina, iz Pariza, iz Italije in iz Amerike poslali svoje zastopnike.

Blizu četrtnina poljskega naroda živi pod milim žezlom viteškega našega cesarja in se more sebi in državi na korist in čast prosto gibati in razvijati po svojej naravi. Hvaležno to pripoznavajo in se trudijo, z modrim postopanjem in previdnim ravnanjem utrditi ta svoj položaj. To se je videlo pri slovesnosti Sobieski-jevej. Odkritosčno so pripoznavali nekateri govorniki, da so si zakrivili Poljaki sami marsikatero bedo po svojih zmotnjavah, da so se pa iz zgodovine naučili ogibati se teh zmot; kakor v državnem zboru vsi Poljaki solidarno postopajo, tako je tudi pri slovesnostih se pokazivala složnost. Nobeden govornik ni porabil te prilike, da bi poudarjal svoje posebno stališče, nobenemu skušenemu vodji se ni bilo treba braniti. In kako vse drugače ravnajo Mladočehi. Še Havličkov spomin so porabili za strankarske namene! Je li nemajmo Čehi na Moravskem in Šlezkem dovolj opravila?

Tjakaj se naj obrača kipeča mlada moč in naj ne otežuje skušenim možem težavnega dela. Z veseljem pozdravlja vsak Slovenec izjavo deželnega poslanca kranjskega, g. prof. Šukljeja, pri Miklošičevi slavnosti: „Proč s predstoji, proč z imenom Staro- in Mladosloveni, vsi se bojujmo združeni!“ Dobro, da se že tudi tem ravnamo.

Sedanjost so obajali Poljaki z Matejkovim jubilejem, praznovanje petindvajsetletno dobo slavnega slikarja na Krakovskej šoli „lepih umetnostij“. Če se slavi slikar, ki šteje sedaj mej pravake v tej umetnosti, ki ustvarja umotvore, cenjene na 50000 gl. in še več, in ki jih občuduje vsak omikanec tudi tujega naroda, potem se iz tega razvidi, da v narodu klije življenska moč, katerej se nit ne da prezrati.

Sicer je marsikatero poljsko srce zakrvavelo, ko se je zvedelo, da se slika, ki bi imela biti biser Krakovskej galeriji, podari papežu; pa človeški rod mora računati z nenavadnimi sklepi genijalnih ljudij; tolaži se Poljska, da slika ni izgubljena, nego se nahaja v društvu umotvorov neumrjočih slikarjev drugih narodov; v večnem mestu bo prišletem iz vseh dežel pričala o slovanskem geniusu in o slovanskih činih v zgodovini.

Vsaj pa je Matejko tudi obljubil, da hoče ustvariti drugo sliko, katerej bo predmet tudi iz poljske zgodovine vzet, in to jednake velikosti.

Zboroval pa je pretekli teden tudi „prvi shod poljskih pisateljev in umetnikov“.

Več poljskih listov pozdravljalo je zbor v uvodnih člankih z navdušenimi besedami. Poudarjalo se je, da so pisatelji in umetniki prav za prav državni, kateri narodu kažejo pot, po katerem ima hoditi. Vzemi narodu jezik, literaturo pa slovstvo, potem ti ostane masa, ki nema nobenih določenih ciljev več.

Ne bom omenjal posebe, kako je literate mestni župan pozdravil, kako krasno se je vršil bal in

LISTEK.

Prva ljubezen.

(Povest J. C. Turgenjeva, posl. Ivan P.)

VIII.

(Dalje.)

Natančno popisal sem očetu, kako je bilo sinoči pri kneginji. On me je pol pazljivo in pol raztreseno poslušal, sedeč na klopi in risajoč z bičem po pesku. Včasih se je nekako prijazno in ob jednem porogljivo posmejal in me pogledal, drezal me je s kratkimi vprašanji in odgovori. S prva se nesem predrznil imenovati Zinajide, pa nesem se mogel premagati, ter jel jo povzdigovati. Oče se je vedno smehljal. Potem se je zamislil, stegnil se in ustal.

Spomnil sem se, da je gredé z doma ukazal, sebi osedlati konja. On je bil odličen jezdec — in umel je hitreje kakor Rarey ukrotiti najdivjejšega konja.

— Ali smem iti s teboj oče? vprašal sem ga.

— Ne, odgovoril je, njegov obraz bil je kakor po navadi ravnodušen in prijazen. — Jezdi sam, če hočeš, a povej kočijažu, da jaz ne bom jezdil.

Obrnil mi je hrbet in hitro odšel. Sledil sem za njim z očmi — a on se je skril za vrati. Videl sem, kako se je njegov klobuk premikal ob zagraji: šel je h kneginji.

Tam ni ostal dalje kakor jedno uro, potem je pa brž odšel v mesto in vrnil se je še le zvečer domov.

Po kosilu šel sem jaz h kneginji. V salonu dobil sem starko kneginjo. Zagledavši mene popraskala se je pod čepico s pletilno iglo in poprosila me je, ko bi jej hotel prepisati neko prošnjo.

— Prav rad, rekel sem jej in usel se na konec stola.

— Le glejte, da naredite prav velike črke, rekla je kneginja, podavši mi umazan list papirja; ali bi mi ne mogli še danes, dragi moj?

— Še danes bodem prepisal.

Duri iz sosedne sobe so se jedva odprla — in pokazal se je skozi odprtino Zinajidin obraz, — bled, zamišljen in z razmršenimi lasmi: pogledala me je s svojimi velikimi, hladnimi očmi in tiho zaprla duri.

— Zina! Zina! zaklicala je starka. Zinajida

jej ni nič odgovorila. Vzel sem seboj starkino prošnjo in cel večer sem jo prepisoval.

IX.

Moja strast začela se je s tem dnevom. Še dobro pomnem, čutil sem takrat nekaj podobnega temu, kar čuti človek, ki stopi v službo: jaz nesem bil več mlad deček, bil sem zaljubljen. Rekel sem, da se je s tem dnevom začela moja strast; pristavil bi pa lahko, s tem dnevom pričelo se je tudi moje trpljenje. Umiral sem žalosti, kadar nesem videl Zinajide; nič mi ni šlo v glavo, vse mi je padalo iz rok in po cele dneve mislil sem samo nanjo... Umiral sem žalosti... a v njenej navzočnosti mi tudi ni bilo nič bolje. Bil sem ljubosumen, neumno napihoval sem se in klečplazil za njo, — neka čudna sila vlekla me je k njej — in vsakokrat, ko sem prestopil prag njene sobe, tresel sem se od notranje sreče. Zinajida je hitro uganila, da sem zaljubljen v njo, jaz je pa tega tudi nesem skrivati mislil; ona se je zabavala z mojo strastjo, šalila se je iz mene, razvajevala me in mučila. Sladko je, biti jedini vir, neomejeni in neodgovorni uzrok največjega veselja in najglobokejšega gorja koga družega — v Zinajidinih rokah sem bil mehak, kakor

druge veselice, tem povodom zvršivše se, kdo da je bil predsednikom in tajnikom pri posameznih zasedanjih voljen, — samo dovoljujem si pozornost obrati na važno resolucijo, ki se glasi:

„Želi se, da se vzajemno zamenjajo časnik in knjige poučne vsebine s časniki in knjigami tistih narodov slovanskih, s katerimi pobliže spoznavati se do zdaj še ni bilo prilike; posebno Slovakov, Lužičanov, Slovencev, Hrvatov, Srbov, Bolgarov in da bode ravno tako osredotočeno knjigotržstvo v Krakovem, izdavajo se naj v kratkih obrokih knjižice, obsezoče vseslovansko bibliografijo; želi se tudi, da se objavljojo izvirna dela na polji literature, zgodovine in jezikoznanstva slovanskih narodov“.

Ukrenilo se je še sicer to in ono, kar se tiče materialnih strani pisateljskega poklica; pa vendar se mi navedena resolucija zdi nekako program za prihodnje delovanje, in sicer zaradi tega zanimljiv program, ker so ga Poljaki postavili na dnevni red.

Veselimo se mi mali narodi tega, da se začno večji zanimati za nas, ker na svetovnem poprišči ne moremo zvabiti pozornosti naše, in čestitamo našim bratom Poljakom, da so na tako uzorni način svoje slovesnosti obhajali; z resnobnim spoštovanjem so drugi narodi gledali na to in še najhujši njihov neprijatelj je moral reči ali si vsaj misliti „Hut ab!“.

—r.

Deželni zbor kranjski.

(V. seja dné 25. septembra.)

Galerije so polne občinstva. 34 poslancev je navzočenih. Deželni glavar grof Thurn naznani od c. kr. deželnega predsedništva došlo mu pismo, v katerem izjavlja grof Karol Lichtenberg, da je njegov brat Albert grof Lichtenberg, katerega pogreša poročilo verifikacijskega odseka na pooblastilu, že davno umrl, dasi ne pove kdaj. Pismo, akoravno pisano najvišej oblasti v krajuškej deželi, kaže malo salonskega tona za ar stokrata, kajti izrazi kakor „absurd“ itd., rabljeni o izjavi parlamentarne komisije, so pač malo umestni. Dopus se izroči verifikacijskemu odseku, da o njem poroča.

Izroči se mnogo prošenj. Omenjam le važnejše in tiste, pri katerih smo razumeli, za kaj da gre. Pri tej priliki se mora reči, da se deželni zbor res obsim s prošnjami, katerim je pot v prvej vrsti do deželnega odbora, kateremu se navadno tudi v reditev izročajo. „Glasbena Matica“ prosi stanovanja v redutnem poslopji, da tam nadaljuje svoj brezplačni, prekoristni pouk; vodja g. R. Dolenc in adjunkt g. Lenarčič prosita remuneracije za poučevanje pri učiteljskem kurzu na Slapskej deželnej šoli; zveza kovaških mojstrov v Kropi, zadruga z neomejenim poroštvo, prosi 5000 gld. posojila za ustanovljenje in napredok zadruge; več občin prosi za prenaredbo §§. 73. in 75. občinskega reda; druge občine za premembo §. 3. 1. b) deželnega volilnega reda, da

vosek. Sicer pa nesem samo jaz bil zaljubljen v njo: vsi moški, ki so obiskovali njeni hiši, bili so nori na njo, — vse držala je prvezane na verigi — pri svojih nogah. Veselilo jo je vzbujati zdaj nade, zdaj bojazni, sukatih jih po svojej volji (to je imenovala pahati ljudi jednega v drugem) — a oni se jej niso ustavljali, radi so jej bili pokorni. V vsem njenem krepkem in lepem bitji bila je nekaka očarovalna zmes prekanjenosti in brezskrbnosti, umetnosti in navadnosti, mirnosti in razburjenosti; na vsem, kar je ona delala, plavala je neka čarobnost, v vsem kazala se je neka posebna igrajoča sila. Njen obraz se je vedno menjal, igral je tudi: izražal je skoraj ob jednem porogljivost, zamišlenost in strah. Različna čuvstva, lahka in bistra, podila so se po njenih očeh in ustnih, kakor sence oblakov v solnčen in veteru dan.

Vsek njenih častilcev bil je potreben. Bjelevzorov, katerega je imenovala „moja zver“, včasi pa tudi samo „moj“, — skočil bi bil za njo v ogenj; ker se ni mogel zanašati na svoje duševne prednosti, govoril je vedno, da jo bo vzel in črnil druge, da se le šalijo. Majdanov bil je potreben poetičnej-

bi smeles voliti v skupini mest in trgov; občini Preloka in Vinica ulagate upor proti volitvi deželnega poslance; služniki deželnih uradov prosijo za stanovanja v deželnih hišah ali pa stanařino; gimnaziji v Kočevji in Rudolfovem prosite podpore za revne dijake; učitelji Postojinskega okraja za službene dokumente; učitelji jednorazrednih šol za funkcijske dokumente; g. Schumi za podporo, da še nadaljuje izdavanje „Archiva“; nekaj občin za uvedenje mitnic; rabiči Krakovskega in Trnovskega predmestja v Ljubljani za podporo, da se nakupijo raki za Ljubljano in bližnje vode in v iste uloži, ker so popolnem izumrli; nekateri duhovniki, imen nesmo čuli, za volilno pravico. Vse te prošnje izroči se raznim odsekom v poročanje, one za podporo finančnemu odseku.

Dr. pl. Schrey in njegovi somišljeniki nemške strani, meji njimi tudi gosp. Braune iz Kočevja, interpelujejo deželno vlado, kdaj se izvede postava za odkup duhovenske bire, sklenjena v lanskem deželnem zboru po nemški večini. Interpelant je sklicejo se na to, da je postava že dalje časa potrjena in da je že pol leta preteklo, odkar je državni zbor sklenil prostost koleka za vse v tej zadevi sklenjene pogodbe.

Deželni predsednik g. baron Winkler odgovori na interpelacijo, rekoč, da je v deželi, kakor je Kranjska, v tej zadevi jako mnogo težav, a da se bode vlada trudila v najbližjem času pričeti dotične razprave. Ta odgovor je menda zadovoljil nemške poslance, kajti baron Apfalttern zaklical je, akoravno sam, „bravo!“.

Poslanec Klun predložil je samostalni predlog v podobi postavnega načrta: naj bi se § 28 občinskega reda in § 116 Ljubljanskega mestuega statuta predugačila v toliko, da se ženitovanjske oglašnice ne izdavajo osobam, ki žive ob miločini, od prosjanja in ki se slabo obnašajo, o katerih se sploh sme soditi, da ne bodo dobro skrbeli za svojo deco. Ako se komu odreče ženitovanjska oglašnica, naj se pritoži v 14 dneh na občinski odbor, potem na deželni odbor. Predlog bode gospod predlagatelj v prihodnji seji utemeljeval.

Poslanec profesor Šuklje nasvetuje v imenu odseka za poročilo deželnega odbora, da se nekateri deli tega poročila izroči finančnemu, drugi gospodarskemu odseku, o ostalih pa da poroča za to navlašč izvoljeni odsek, čemur deželni zbor brez razgovora pritrdi.

Poročilo deželnega odbora o tem, da se nasvetujejo trije, izmej katerih se ima jeden imenovati upravnikom tukajšnje prisilne delavnice, pravi, da se služba razpiše vsled smrti 29. marca 1883 umrlega dosedanjega oskrbnika g. Dragotina Tekavčiča. Za službo upravnika določena je letna plača z 1200 gld., prostim stanovanjem, z užitkom odstotkov fabriških dohodkov in s pravico do štirih petletnic. Oglasilo se je za službo petnajst prosilcev, izmej katerih bode moral deželni zbor c. kr. vladi nasvetovati tri.

strani njene duše; bil je precej hladen, kakor skoro vsi pisatelji, zagotovljal je včadno njej, morda tudi samemu sebi, da jo obožuje, opeval jo je v neskončnih pesnih in jih jej čital z nekakim nenačavnim in iskrenim navdušenjem. Ona je čuvstovala že njim in le malokdaj norčevala se je iz njega; a malo mu je verjela; ko se je naveličala njegovih zagotovljaj, ukazala mu je čitati Puškina, kakor je rekla, da se sčisti zrak. Doktor Lušin, šaljiv in ciničen v besedah, poznal jo je najbolj izmej vseh — in ljubil jo je bolj kakor vsi, če tudi je za hrbotom zabavljal čez njo. „Jaz sem koketka brez sreca, jaz sem gledališke hrabre,“ rekla mu je jedenkrat v mojej navzočnosti, — „a dobro! podajte mi roko, jaz bom vas zboldila, sramovali se boste pred tem mladim človekom; bolelo vas bo, pa vendar se boste smejali, vi resnicoljubeč človek“. Lušin je zarudel, obrnil se je proč, ugriznil se v ustna, nazadnje je pa le pomolil roko. Ona ga je zboldila in zares začel se je smerjati . . . in tudi ona se je smerjala, zboldila ga je precej globoko ter gledala mu v oči, katere je zastonj obračal v stran.

(Dalje prih.)

Predlog se izroči finančnemu odseku, da o njem poroča v tajnej seji.

Deželni glavar grof Thurn poroča deželnemu zboru sledeče:

Deželni odbor dejal je vsled zborovega sklepa dné 3. februarja t. l. štev. 673 deželnega računovodjo gospoda Martina Ivanetiča na njegovo dočično prošnjo v pokoj ter zarad oddaje vsled tega izpraznjene službe razpisal predpisani natečaj štirih tednov. Dně 23. maja pa se je oddajala ta služba in bil je deželni računovodja z ozirom na sklep slavnega deželnega zбора tajne seje dné 9. julija l. 1880. z večino glasov definitivnim imenovan. Podpisani deželni glavar pa je ta sklep o definitivnem imenovanju deželnega računovodje na podlagi §. 21 instrukcije za opravila kranjskega deželnega odbora, oziroma §. 42 deželnega reda, ustavljal in po c. kr. deželnem predsedništvu Najvišjemu sklepu izročil.

Ker je torej po naznanilu c. kr. deželnega predsedništva z dné 12. septembra t. l. štev. 2093/pr. Njegovo c. kr. Apostolsko Veličanstvo z Najvišjim sklepotom dné 31. avgusta l. 1883. ustavljenje navezenega, definitivno oddajo službe deželnega računovodje zadevajočega sklepa na podlagi §. 42 deželnega reda potrditi blagovočilo, predloži se ta zadeva z vsemi dotičnimi prošnjami za službo in akti slavnemu deželnemu zboru v daljno sklepanje.

Baron Apfalttern zahteva, da se dotično Najvišje cesarsko odločilo prebere in, ko se je to zgodilo, nasvetuje nekoliko iznenadjen, naj se izroči z izjavo gospoda deželnega glavarja grofa Thurna finančnemu odseku, čemur zbor pritrdi. (Konec prih.)

Deželni zbor goriški.

(Konec.)

Račun štipendijskega zaklada in zemljisko-odveznega zaklada za l. 1882 in proračun za l. 1884 se vzprejmeta brez ugovora. Da se pokrijejo stroški zemljisko-odveznega zaklada za l. 1884., določi se 9% naklade na vse izravne davke.

Za kanalizovanje Tržiške ravnine dovoli se 600 gld. Podeli se podpore različnim vsečiliščnikom in tehnikom po 50 in 80 gld.

Načrt postav za razdeljenje občinskih pašnikov na Planini, v Gorenjih in Dolenjih Novakih so se vzprejeli nespremenjeni v prvem, drugem in tretjem branji.

Načrt o stavbenem redu za Goriško mesto, ki obsegata 74 členov, se sprejme nespremenjen tudi v tretjem branji.

V osmej seji utemeljuje poslanec Kocijančič svoj predlog glede istočasne rubeži in cenitve premičnosti. Dr. J. Tonkli nasvetuje, naj se ta predlog obravnuje potom nujnosti že v tej seji, kar se odobri. Kocijančičev predlog bil je vzprejet.

Proračun zaklada za gozdorejo za leto 1882 in proračun za l. 1884 se vzprejme po nasvetih finančnega odseka, isto tako račun in proračun dotičnih let za deželno gluhenemico. Poročilo o depozitih in tujih denarjih, ki se hranijo v deželnej blagajnici, se odobri.

V imenu finančnega odseka stavi dr. J. Tonkli o glavnem računskem sklepu nasvet, naj deželni zbor odobri presežek proračuna za l. 1882 v visokosti 27.000 gld. in naj potrdi glavni računski sklep tega zaklada. Temu ugovarja dr. Maurovich, češ, da račun je zmešan, nerazumljiv itd. Dr. Pajer mu odgovarja, da nerazumljivost računa ima svoj uzrok lahko v računu samem, ali pa v onem človeku, ki računa ne razume. Račun je sestavljen isto tako, kakor prejšnja leta, ko je dr. M. račun odobral. Po nasvetu poročevalčevem bil je konečno račun vzprejet nespremenjen z veliko večino glasov.

Del Torre-jev nasvet, vsled katerega se naročuje deželnemu odboru, da podpira peticijo občin Červinjanskega okraja pri visokem c. kr. ministerstvu v namen, da se ima glede poškodovanja po trtnej bolezni „peronospora viticola“ ravnati po istih določbah, po kakeršnih se odpusčajo davki vsled elementarnih nezgod, vzprejme se jednoglasno.

Načrti postave o razdelitvi pašnikov pri S. Tomazi, dalje o razdelitvi občinskih pašnikov Volčan-

skih, Čiginjskih in Kozarskih vzprejeli so se jednoglasno tudi v tretjem branji, potem ko ni obveljal g. Povšetov nasvet, da bi sedanji lastniki ne smeli izsekavati sadnega drevja, temveč prepustiti ga prihodnjim proti primerni odškodnosti.

Konečno nasvetuje dr. Rojic: „Naroča se deželnemu odboru, da v administrativnem, ekonomičnem in zdravstvenem oziru natančno in do dna pretehta razmere naših bolnišnic in bolnišnično vprašanje sploh, da zasliši o tem tudi doktorje zdravnosti in da poroča o tem v pribodnej sesiji.“ Predlog bil je v utemeljevanje stavljen na dnevni red 9. seje.

V 9. seji, katera je bila 21. t. m. zjutraj ob 10. uri, naročilo se je najprej deželnemu odboru, da izdela načrt stavbene postave za občine ter da ga predloži v prihodnji sesiji. Vladin zastopnik odgovoril je na g. Kovačičeve interpelacijo. Dr. Rojic je utemeljeval svoj predlog glede bolnišničnega vprašanja. Locatellijev predlog o znižanji plač deželnih odbornikov od 1200 gld. na 600 gld. se zavrže. Mej skladovne ceste so bile vzprejete one iz Cerknega, iz Podbrda in iz Štorij na Kranjsko, ter ona iz Šmartna do Prevalij v Brdih. Odločiti se 100 gld. kot štipendij za povzdrogo izdelovanja čipk.

Istega dne ob 4. uri bila je 10. in zadnja seja. V tej seji je bila deloma pretrgana ona mirnost, po kateri se odlikuje zasedovanje goriškega deželnega zborna že več let. Na dnevnem redu bilo je poročilo peticjskega odseka o vseh nerešenih peticijah, poročilo postavnega odseka in deželnih proračun za l. 1884.

Vsi predlogi so bili jednoglasno vzprejeti, isto tako tudi proračun sa l. 1884. Toda opomniti je, da se je pokazala za kulisami velika razlika mnenj med Italijani in Slovenci. Pri točki „deželne ceste“ zahtevali so Italijani za svoje potrebe okoli 5000 gl., Slovenci 11.000 gld.; a Lahi neso hoteli dovoliti več, nego 5000 in toliko gld. češ, da oni plačujejo primeroma več davkov, nego Slovenci. Pri tem ne pomislico, da ceste, katere se po slovenskih krajih zidajo, tudi Lahom, posebno pa mestu mnogo koristijo. Sicer pa je račun o plačevanju davkov, kakor ga je tukajšnji „Corriere“ objavil, jednostranski, kajti tam se pričevajo vsi davki Lahom, kar jih je v Gradiščanskem okraju, dasi je ondu mnogo Slovencev, isto tako je mesto Gorica in okolica povse italijanska po onih računih, kar je napačno, itd. itd. Dr. Tonkli je na podlagi neovrgljivih dat dokazal neopravičenost postopanja italijanskih poslancev, katerim pripada vsa edgovornost za nasledke, ki se iz tacega postopanja lebko izcimijo, ter je pojasnil njih namene. Povišanje užitnine za 20%, t. j. niti celega pol solda na liter vina in piva ali kilogram mesa, bi odstranila deficit in pokrila vse one stroške, kateri so se začetkom preliminirali. Slovenci pa nečejo in ne morejo vzprejti nov projekt, da bi se dežela zadolžila za 200.000 gld., za katere bi morala v 30 letih okoli 420.000 gld. plačati.

Po daljši razpravi je bila vzprejeta ta točka proračuna, v kateri figurira 150 gld. za ceste na vsem Primorskem.

Pri točki „deželni kmetijski šoli“ spodbikal se je dr. Maurovič toliko ob stroških, kakor tudi ob dualistični uravnaji teh zavodov. Glede stroškov opomni poročevalec dr. Tonkli, da kapital izdan za ta zavoda, donaša počasno ali gotovo velike obresti. Gospodje na levici (Italijani) imajo vedno napredok na jeziku, a kdor hoče napredok, naj tudi privoli sredstva za napredok. Da je šola v dva oddelka razcepljena, je naravno, ker slovenski dijaki se ne morejo na podlagi italijanščine, italijanski pa ne na podlagi slovenščine poučevati, kajti jedni in drugi neso družega deželnega jezika zmožni. Še manj pa je mogoče, vse dijake poučevati v nemščini. Dokler je bila šola pod jednim vodstvom, požrla je deželi čez 200.000 gl. brez najmanjšega dobička, denar se je takrat le zamenaval. Naši kmetje so takrat mimogrede o kmetijski šoli govorili: „Tukaj se lebko učimo, kako se posestvo ne sme obdelovati, ako hočemo kaj od njega dobiti“. Tudi ta točka in vse druge proračuna so bile potem z veliko večino glasov vzprejete.

Deželni glavar je zaključil potem sesijo v italijanskem jeziku ter pozval poslance, da zakličejo cesarju trikratni „evviva“.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 26. septembra.

Mnogo pozornosti vzbuja v Trstu pripor izdatelja in odgovornega urednika ireditovskega lista „L' Indipendente“, H. Jurettiga, kateri se bode imel zagovarjati za celo vrsto zaplenjenih, Avstriji sovražnih člankov ter veleizdajstva. Preiskovanje njegovega stanovanja pa in celo života kaže na to, da je imelo sodišče tudi še kak drug povod k takemu seganju v domače zadeve Indipendentove „N. Fr. Presse“, katera z veseljem poroča, da se je osnovalni odbor italijanske „Società politica“ v Poreču zjednil o pravilih društva, ki bode imelo namen učvrščati italijanski živelj nasproti slovenskemu prvotnemu stanovništvu, ona „Pr.“ se zelo boji, da bi ta sodniški čin proti Jurettigu ne pomnil odvažnega koraka k odločnemu postopanju vlade nasproti veleizdajskoj irediti. — Mestni zastopnik ter jeden iz vodij ireditovcev, Veneziani, ob jednem predsednik „Ginnastike“, odložil je svoj mandat, ker mu je mestni zbor premalo energično postopal.

V nedeljo se je v českem Liebochu na jekovnej meji odkril spomenik zaslужnemu českemu domoljubu in osnovatelju pisateljskega društva „Svatobor“, dekanu Čermaku, pri katerej slavnosti je prisustvovalo česko in nemško občinstvo v lepej složnosti. Slavnostni govornik dr. Rieger spregovoril je tudi nekaj nemških besedij, s katerimi je pozdravil navzočne Nemce, hoteče počastiti spomin pokojnika. „Le v duhu ranjkega Čermaka naj bi mi vši razumevali razmerje obeh narodnostij ter imeli v spominu, da je po božjem sklepu dvema narodoma prisojeno ukupno živeti v tej krasnej deželi ter da nam bode le tedaj dobro šlo, ako obojestransko spoštujemo duševne interese obeh narodov in se jednakovzavzimo za obojen prospeh.“ — Riegerju so ob tej priliki Čehi kakor tudi Nemci napravljali mnoga ovaci.

Predvčeraj čital se je v galileškem deželnem zboru predlog Wrotnowskega, po katerem naj bi se v vsakem okraju z lastnim jamstvom osnova posojilnica in hranilnica. Vsi posojilni zakladi, ki se nahajajo zdaj v upravilstvu občin in ki znašajo po vsej Galiciji vkupe okoli 5 milijonov, naj bi se uporabili za glavnico takim posojilnicam. Ti novi kreditni zavodi naj bi bile nekake poddržnice deželne banke, za katero jamči dežela. (Wrotnowski je prvi nje vodja.) — Računski sklep zemljiško-odveznega zaklada za l. 1882 izroči se budgetnemu odseku in na to se vzprejme po južridičnem odseku nasvetovana neznatna teritorialna sprememba dežele. Konečno se prečita predlog Romanowiczev in tovarišev za konvertiranje ostalega zemljiško odveznega dolga v posojilo, plačilno v 40-ih letnih obrokih.

Predsednik hrvatskega sabora in državni poslanec, Krestić, javil je pisemo ministru-prvomestniku Tisszi, da se toliko časa ne bode udeleževal zborovanj ogerskega državnega sabora, dokler se na Hrvatskem ne bodo zopet uvedle ustavne razmere. Temu vzgledu, s katerim bi bila torej avgurirana abstinenčna politika Hrvatov, bode baje sledili mnogo drugih hrvatskih poslancev.

Vnajme države.

Črnogorska komisija za ureditev mej, obstoječa iz vojnega ministra Plamenca, brigadirja Popovića in tajnika Bakića, odpravila se je na svoje poslovanje.

Izmej 44 srbskih skupščinarjev, katere je imenoval kralj za triletno dobo 1883—85, jih je samo osem višjih uradnikov in neodstavljinih sodnikov, vsi drugi so ali imenitnejši trgovci, odvetniki, ali pa drugače neodvisni možje iz Belgrada in z dežele. Predvčeraj je bil v Belgradu shod radikalcev, katerega se je udeležilo več stotin osob. — Kralj Milan dospe danes v svojo prestolnico, kjer bode našel dovolj zmešnjav. Skupščini se bode predložila jedino le železniška konvencija; ako jo vzprejme, bode baje Piročanac po tem izrednem zasedanju iskal dotike in sporazumljenja z radikalci. Ako pa skupščina konvencijo zavrže, bode premier razpisal nove volitve ter skoro gotovo z velikim pritiskom skušal korigirati mišljenje ljudstva. — Uradni list pričuje naredbo finančnega ministra, s katero se iz službe odpuščajo vsi uradniki tega oddelka, kateri so opozicionalno glasovali. Jednakso so sklenili postopati tudi vsi drugi ministri, razen vojniškega.

Dočim drugi ruski listi nenadno spremembo bolgarske politike jemljó nekako resignirano ter zagotovljajo, da je Rusija z njim zadovoljna ter da

se ne bode umešavala v bolgarske zadeve, je pa „Journal de St. Pétersbourg“ vse drugačnih mislij. Rečeni list piše mej drugim: „Novo bolgarsko ministerstvo daje v kratkem pričakovati nejedinostju in sukobov, zatorej so russki generali z dovoljenjem carjevih preje odstopili in neso hoteli biti članovi takega kabineta. Rusija se preveč zanima za usodo Bolarije, da bi ravnodušno zrla v oči bodočim dogodkom. Rusiji je nemogoče mirno gledati nove izkušnje, ki so se naložile Bolariji.“ —

Dopisi.

Iz Ljubljane 25. septembra. [Izv. dop.] Minulo je že šestnajst let, odkar se je ustanovilo v Ljubljani „Slovensko dramatično društvo“. Človeku, poznajočemu naše okolnosti, zelo se ne bode čudno, da to društvo doslej ni storilo, kakor si je iz prva zapisalo na svojo zastavo, ako tudi lehko z mirno vestjo ponosno pogleda na svoje dozdanje delo. Lepa vrsta dramatičnih proizvodov se je že preložilo na slovenski jezik in sestavila so se tudi izvirna dela, katerih pisatelji imajo zaslženo pošteno ime v književnosti slovenski. Žal, da vsem imovitim slovenskim rodoljubom ni to društvo tako pri srci, kakor bi jim imelo biti! Iz zanesljivega vira vemo, da zdaj jedva polovica družabnikov plačuje svojo skromno letnino! Tožna prikazen! Pričela se je nemška gledališka „saison“ v slovenski Ljubljani. Naše „dramatično društvo“ je lani brez vskeršne pomoči pokazalo, da še živi. O tem gre največja zasluga „dramatičnega društva“ blagajniku gospodu dr. Jos. Staretu, ki se je dokač trudil, pokazati svetu, da še nesmo zaspali, kakor željeli mnogi tuji in domači naši nasprotniki. Toda vsak boj na „svojo rôko“ utrditi človeka, ako mu ne dojde pomoč. Zato je baje da gosp. dr. Starè sklenil, da se odpove svojemu delu pri „dramatičnem društvu“, kateremu posvečuje vse svoje vrle moči. Če tudi vzamemo, da je to gosp. dr. Starè ukrenil v kaki uri nejevolje, vendar nikakor ne moremo verjeti, da bi se on baš sedaj odpovedal svojemu izredno pohvalno priznanemu in neumornemu delovanju, ko utegne morebiti „dramatičnemu društву“ zasvetiti zvezda lepše bodočnosti. Ne dvojimo, da je mej nami mnogo intelligentnih in požrtovalnih mož, a dr. Starèta ne bi lehko kdo namestil. Zato upamo, da merodajni gospodje store svojo dolžnost na vsako stran — v prospeh dramatiki slovenski. X.

Z Vač pri Litiji 23. sept. [Izv. dop.] V zadnjem dopisu od tod brala se je vesela vest, da se je naše ljudstvo toliko prebudilo, da je bilo mogoče ustanoviti tukaj v našem oddaljenem gorskem trgu bralno društvo. Danes je veselje videti, s kako marljivostjo poprijema občinstvo za časopise in kako čita z veseljem, in upati je, da bo naše mlado društvo z časom mnogo dobrega obrodilo.

Ustanovitev bralnega društva pa je bila s tako majhnimi pripomočki možna le neutrudljivemu duhovniku g. Josipu Romètu. A žal, po kratkem obstanku društva moramo v našej zgodovinskej knjigi zabeležiti prav žalostno dogodbo. G. Josip Romè, ustanovitelj in duša društva, moral je po tako kratkem obstanku zapustiti naš trg, zapustiti svoje prekoristno delovanje in se preseliti daleč tja dol na Dolenjsko. Kdor je poznal marljivo delovanje, prijaznost in naklonjenost odišlega gospoda, umel bode žalovanje vse občine, oziroma vse fare. Koliko koristnega bi bil odišli gospod v društvenem oziru in sploh v probujo našega ljudstva tu mogel še storiti! V imenu vseh tukajšnjih njegovih častilcev naj mu torej tu še jedenkrat k slovesu zakličem: Srečni bodite, blagi gospod, na svojem novem kraju, delujte tudi tam v jednacem duhu, kot ste tu. Zagotovljeni bodite naše iskrene hvaležnosti za blago delovanje, za vašo prijaznost in vaše pouke. Ostajate nam tudi na novem kraju in sploh vedno i v bodočnosti naklonjeni. Torej še jedenkrat z Bogom!

Kolbe.

Iz Horjula 24. septembra. [Izv. dopis.] Včeraj dopoludne ob 1/2 10. uri obiskala je našo vas huda ura z gromom in treskom, in žalibog ne brez nesreče, ker je strela udarila v hišo na južni strani vasi, ki je pogorela do tal. Tudi staro ženico po-

škodovala je tako, da je danes zjutraj umrla. Prostovoljna požarna bramba bila je takoj pri ognji; obnašala se je prav hrabro ter z velikim trudom prav hitro ustavila ogenj. Ker so hiše prav blizu druge za drugo, tbi se bila prav lahko kaka bližnja hša unela, in ker je tudi sapa ognjene utrinke nosila po bližnjih hišab, bila je velika nevarnost za vas.

Velika hvala gre tedaj ognjebrancem, da se ogenj ni naprej razširil in gotovo si je to društvo zaslužilo, da bi mu zavarovalnice naklonile izdatno podporo, kajti ko bi se bil ogenj naprej razširil, morale bi zavarovalne banke plačevati velike odškodnine. Pogorelcu je veliko škode, ker ni bil zavarovan. Ta nesreča naj bi napotila vsacega, ki še ni zavarovan, da to hitro storí, da tudi on ne bode tako nesrečen.

J. Š.

Domače stvari.

—(Učitelji in učiteljice Ljubljanskih mestnih ljudskih šol) pod vodstvom g. ravnatelja And. Praprotnika čestitali so v nedeljo 28. t. m. dopoludne županu g. Grasselli-ju na odlikovanji z redom železne krone 3. vrste.

—(Slapska šola.) Deželni zbor je v včerajšnji sejgi potrdil proračun za Slapsko šolo in sklenil, da se deželne ustanove začasno od osmih dozdajnih na deset pomnožé. Razpisane bodo tedaj za letos mesto dveh štiri ustanove, na kar opozarjam naše kmetovalce, zlasti v vinorodnih krajih. Naj ne zamudé ponujene jim prilike ter se naj oglasé za svoje sinove, da bodo vzprejeti v ta prekoristui učni zavod. Ker se sem ter tja še krivo misli, da se vzprejemajo v šolo z deželnimi ustanovi le učenci z dokazom revnosti, budi še jedenkrat povedano, da, kakor se jasno glasi v razglasu deželnega odbora, imajo prednost taki kmetski sinovi, od katerih je pričakovati, da bodo pozneje na domačem gruntu ostali in z umnim obdelovanjem svojih posestev dober vzgled dajali vsej okolici. Tedaj prošnjam ni treba prilagati nikacega dokaza ubožnosti.

—(Družba sv. Mohorja) tiskala je letos svoje knjige vsako v 28.390 izvodih. Število udov je narastlo v Krškej škofiji za 219, v Goriškej za 1070, v Lavantskej za 1139, v Ljubljanskej za 1133, v Tržaškej za 160.

—(Tri lepe tržne lope) sezidalo je vodstvo semenišča na mesto prejšnjih drvarnic, ki so bile na proti škofiji obrnenej strani poslopja. Tržne lope zgotovljene so v prav ličnem slogu, in prostor za sv. Nikolaja cerkvi je zdaj prav lep, sosebno, ker je tudi mestni magistrat popravil tlak in uredil odtok vode.

—(Zelje) se je letos v Ljubljanskej okolici prav dobro obneslo, manj pa na barji. Naši zeljarji v Krakovem in v Trnovem kupujejo 100 lepih glav po 3 gld., 100 manj lepih po 2 gld. 50 kr. do 2 gld. 80 kr. Povsod se zelje pridno reže in kisa ter v sodčkah dan na dan pošilja v Trst in na Reko, odtod pa preko morja posebno v Egipt.

—(Stransko progo Spielfeld-Radgona) zgradila bode južna železnica, ker je ekrajni zastop v Radgoni razsvojitev zemljišč in poslopij na lastne stroške prevzel.

Telegram „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 26. septembra. Cesarjevo ročno pismo feldzeugmeistru Kuhnu čestita najtoplejje povodom petdesetletnice njegovega službovanja. Istim povodom podelil je cesar feldmarschal-lieutenantu Knebelu značaj feldzeugmeistra z izrazom Najvišjega zadovoljstva.

Tuji:

dne 25. septembra.

Pri Slovu: Bewis z Dunaja. — Klein iz Budapešte. — Kasper iz Ptuja.

Pri Matiči: Breitner, Angermeier z Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Dolžan iz Gradca. — Erb iz Landecka.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Močina v mm.
25. sept.	7. zjutraj	737-36 mm.	+ 10-2°C	sl. vzh.	obl.	0-1 mm.
	2. pop.	736-02 mm.	+ 16-1°C	sl. vzh.	d. jas.	
	9. zvečer	736-96 mm.	+ 12-6°C	sl. jvz.	obl.	dežja.

Srednja temperatura + 13-0°, za 0-9° pod normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dne 26. septembra t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	8	12
Rež,	5	36
Ječmen	4	39
Oves	2	76
Ajda	4	71
Proso	4	71
Koruzna	5	40
Leča	8	50
Grah	8	50
Fižol	10	—
Krompir, 100 kilogramov	2	80
Maslo, kilogram.	—	96
Mast,	—	88
Špeh frišen	—	74
povojen,	—	78
Surovo maslo,	—	85
Jajca, jedno	—	2½
Mleko, liter	—	8
Goveje meso, kilogram	—	60
Telećeje	—	58
Svinjsko	—	54
Koštrunovo	—	32
Kokoš	—	40
Golob	—	17
Seno, 100 kilogramov	1	96
Slama,	1	78
Drva trda, 4 kv. metre	6	60
mehka, "	4	30

Dunajska borza

dne 26. septembra t. l.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Papirna renta	78	gld. 30	kr.
Srebrna renta	78	70	"
Zlata renta	100	40	"
5% marčna renta	92	85	"
Akcije narodne banke	837	—	"
Kreditne akcije	291	60	"
London	119	85	"
Srebro	—	—	"
Napol.	9	51	"
C. kr. cekini	5	70	"
Nemške marke	58	60	"
4% državne srečke iz l. 1854	250	gld. 120	"
Državne srečke iz l. 1864.	100	gld. 167	25
4% avstr. zlata renta, davka prosta	100	15	"
Ogrska zlata renta 6%	119	40	"
papirna renta 5%	87	35	"
5% štajerske zemljische, odvez. oblig.	104	—	"
Dunava reg. srečke 5%	100	gld. 114	50
Zemlj. obč. avstr. 4½% zlati zast. listi	118	50	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	103	25	"
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105	—	"
Kreditne srečke	100	gld. 168	50
Rudolfove srečke	10	20	"
Akcije anglo-avstr. banke	120	108	75
Trammway-društ. velj. 170 gld. a. v.	229	—	"

Zahvala.

Za mnogobrojno spremstvo pri pogrebu moje nepozabljive hčere

GABRIJELE,

kakor tudi za darovane lepe vence izrekam svojo najtoplejšo zahvalo.

(625)

Jakob Babnik.

Jaz kupujem raznovrstne

suhe oreheve plohe,

potem zdrave oreheve herklje (hlode) od 18" naprej, javorjeve pa od 15" naprej.

Plačujem jih dobro. Prodajaleci naj se mi naznanijo pod adreso

(115-5) Karl Hofbauer,
fournierfabrika v Tržiču na Gorenjskem.

K o m i

specerijske stroke, lepega obnašanja, dober govornik in priden prodajalec, najmanj 23 let in ne čez 27 let star, vsprejme se pri

(621-2) M. Berdajs-u
v Mariboru.

Št. 5803.

(617-2)

Razglas

o oddaji štirih deželnih ustanov in več mest za plačujoče učence na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu pri Vipavi.

Na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu pri Vipavi z dveletnim poukom izpraznene so za prihodnje šolsko leto 1883/84, ki se prične dné 1. novembra 1883, štiri deželne ustanove.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in ki so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo takšni kmetski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali. Z ustanovami sprejeti učenci dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli, obleko pa si morajo sami preskrbeti.

V šoli sprejmejo se tudi plačujoči učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje in po 20 gld. šolnine na leto.

Vsač prošnik naj lastnoročno slovenski pisano prošnjo

do dne 8. oktobra 1883.

če mogoče osebno izroči vodstvu deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu.

Prošnjam je dodati rojstni list ter spričevala o čvrstem zdravji, lepem vedenju ter o dovršeni ljudski šoli, oziroma srednje šole, ako je prošnik že v srednjih šolah. Prošniki za plačujoča mesta morajo priložiti primeren protipis vzdržavanja od strani staršev, oziroma jeroba.

Od deželnega odbora kranjskega,

v Ljubljani, dné 18. septembra 1883.

Deželni glavar: Thurn.

Umetne (284-45)

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem amerikanskem načinu brez vsakih bolečin ter opravljiva plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckyjevega mostu, I. nadstropje.

Vrelec kronprincesinje

Štefanije

Krondorfske slatine.

Od zdravniških kapacitet za svojo izredno zdravilno moč pri boleznih v želodcu, na pličah in v grlu pripoznan kot najboljša slatina na kontinentu.

V velicih Bordaux-steklenicah po 24 kr.

prodaje samo

G. PICCOLI,

lekarnar „pri angelji“, na Dunajskoj cesti, v Ljubljani.

(277-7)

V „NARODNI TISKARNI“

v Ljubljani

je izšel in se dobiva Turgenjeva roman: NOV. Preložil M. Mašler. Ml. 8°, 32 pôl. Cena 70 kr.